

Lamp gezocht!

Dit is eigenlijk een noodkreet.

Heel veel van de door Willem Gispen ontworpen Giso-lampen heb ik in het echt kunnen bekijken, één lamp echter ken ik alleen van afbeeldingen.

De afbeeldingen staan onder andere in Giso-lampen Gispen meubels (1935; omvat meubelcatalogus no. 54 en de eerste versie van lampencatalogus no. 30). Deze bureaulamp Giso no. 431 (afb.1) blinkt uit door een feestelijke lijvoering, waarbij de messing buis zo gebogen is dat de voet en de steel van de lamp als één doorgaande lijn zijn vormgegeven. De komvormige reflector is met een cilinder, die om een horizontale as draaien kan, aan de steel bevestigd. Een eenvoudige bakelieten drukschakelaar bekroont deze cilinder. De uitvoer van de elektriciteitsdraad uit het uiteinde van de buisvoet gaat via een bakelieten eindstop met een gat in het midden. De totaalindruk is die van een elegante lamp, met een zich als elastische spaghetti lijkend over het bureaublad vlijende kromme. De rondingen van reflectorkap en voet vormen elkaars echo.

Afbeelding 1 Reclamebiljet voor de Gispen toonzaal te Parijs met de Giso no. 431, 1935.

levert als diameter voor de kap ca. 23 cm op.

De voor de catalogus gebruikte foto geeft een verchromd exemplaar weer. De glazen lichtkap van een van de fabriekshallen in Culemborg weerspiegelt in de kap. Ergens tussen 1934 en 1935 moet de lamp ontworpen zijn.

Mogelijke inspiratiebronnen voor deze lamp zijn in zowel Nederland als in Duitsland te vinden. De architect Sybold van Ravesteyn, vooral bekend van zijn uitbundige classicisme van na 1935 (gebouw Kunstmuseum te Dordrecht en diergaarde Blijdorp in Rotterdam), ontwierp in 1926 een tafellamp (afb. 2), waarvan Willem Gispen een lichtbeeld in zijn diaverzameling had. Een fantastisch helder en functionalistisch ontwerp met zo'n qua vorm volmaakte argenta gloeilamp van Philips erin, die vanwege het melkglas geen verblinding gaf. Gispen kende, zoals gezegd, deze lamp wat van een mogelijk Duits voorbeeld niet zeker is. In 1931 kwam de firma Körting & Mathiesen uit Leipzig met een bureaulamp op de markt, waarvan zich een exemplaar bevindt in het Berlijnse Kunstgewerbemuseum (afb. 3). Barbara Mundt schrijft in een bestandscatalogus uit 1991 het ontwerp toe aan Heinrich Bormann. Het handelsmerk van de producerende firma was KANDEM. De firma had een verkoopbureau in Amsterdam aan de Keizersgracht en de firma adverteerde in diverse Nederlandse tijdschriften zoals Electrotechniek. Heel goed mogelijk dus dat Willem Gispen deze lamp eveneens kende. Met een Gispen toonzaal aan de Leidsestraat en zijn grote culturele belangstelling zal hij geregeld in Amsterdam zijn geweest. Altijd nieuwsgierig naar de meest moderne productvormgeving is een tochtje van hem langs de KANDEM toonkamer niet ondenkbaar.

Afbeelding 2 Sybold van Ravesteyn, Bureaulamp, 1926, foto NAI Rotterdam.

Afbeelding 3 H.S. Bormann, KANDEM bureaulamp, 1931. Uit: B. Mundt, Produkt Design 1900-1990, (Kunstgewerbemuseum) Berlijn 1991, 69.

De swingende lijn van de lamp is uit hetzelfde vormgevoel ontstaan als de lange gebogen armlegger van bestseller fauteuil no. 412. Mogelijk is dat sierlijke terug te voeren tot de emotionele staat van Gispen zelf. Hij was namelijk verliefd geworden op een mooie, achttien jaar jongere vrouw, Riek van de Griend en iets van de ongetwijfeld daarbij behorende juichstemming lijkt zich van deze vormgeving meester te hebben gemaakt.

Zo langzamerhand zal het tot u zijn doorgedrongen dat ik deze lamp, waaraan zo veel opmerkelijke aspecten zitten, dolgraag eens in het echt zou willen zien. Mocht u in het bezit zijn van de Giso no 431 of iemand anders weten, die er eentje heeft, laat u het even weten aan de redactie van Oud & Nieuws en dan hoop ik u en de lamp eens te mogen ontmoeten.

André Koch

v.l.n.r. R. van Schelven, C. Cornielje en J. Venneman

Van de voorzitter

Donderdag 31 januari 2008 was een mooie dag voor de Stichting Gispen Collectie.

Op die dag bezocht de Commissaris van de Koningin in Gelderland, de heer Clemens Cornielje het Gispen Museum. Het was een eer voor ondergetekende een rondleiding te mogen verzorgen.

De burgemeester van Culemborg, de heer van Schelven en de wethouders van Culemborg maakten deel uit van het gezelschap dat Gispen bezocht als onderdeel van een dag waarin politiek en (Culeborgs) bedrijfsleven elkaar ontmoeten.

Op de foto zijn de commissaris en burgemeester in het Museum te zien.

De huidige tentoonstelling over de geschiedenis van het Gispen kantoormeubilair viel bij de CdK, de heer Cornielje zo zeer in de smaak, dat het aanbod werd gedaan de tentoonstelling na de sluiting in het Gispen Museum voort te zetten in het provinciehuis in Arnhem.

Een citaat van de CdK illustreert goed waarom: "Vol trots kunnen we dan tonen wat een prachtige historie dit Gelderse bedrijf heeft".

Eens te meer werd bewezen hoe belangrijk het is om het erfgoed van Gispen te koesteren en daar trots op te zijn. Een goede reden u als lezers van Oud & Nieuws nogmaals aan te spreken met het verzoek interessante producten uit het Gispen verleden aan de Stichting te schenken.

De Stichting kan het goed beheren en bewaren voor de toekomst en er dan weer prachtige tentoonstellingen van maken.

Hebt u overigens de huidige tentoonstelling in het Gispen Museum zelf al gezien?

John Venneman
Voorzitter

- > Van de voorzitter
- > Topman voor groei
Gispen Museum
- > Gispen trombonefauteuil
- > Weetje
- > Lamp gezocht

Colofon

Bijdragen

Sylvia van Schaik
John Venneman
Guus Larsen
Gastbijdrage
André Koch
Fotoredactie
Diane van Veen

Vormgeving

Anita Edskes
Distributie
Gerry Lippes

Redactionele coördinatie
Guus Larsen

E-mail

museum@gispen.nl

Topman voor groei Gispen Museum

Ter gelegenheid van de eerste editie in het nieuwe jaar had de redactie van Oud & Nieuws onlangs een vraaggesprek met Peter C.J. Veer, algemeen directeur van de Gispen-Lensvelt Groep en hoofdsponsor van de Stichting Gispen Collectie.

Sponsoring

De reden waarom Gispen de Stichting sponsort is gelegen in het concept van het bedrijf Gispen. Dit houdt in dat Gispen staat voor kernwaarden als design, innovatie en kwaliteit en dat deze centraal geplaatst staan in het verleden, heden en toekomst. Om deze kernwaarden invulling te geven, krijgt het verleden gestalte in het museum waarin de collectie en hun ontwerpers wordt getoond. Het bedrijf ziet het tevens als een morele verplichting en een cultureel belang om de collectie in stand te houden.

In 1996 is ervoor gekozen om de Stichting Gispen Collectie op te starten. Als beheerder van de collectie kan men buiten het bedrijf om eigen doelstellingen realiseren waardoor er geen conflicterende belangen ontstaan.

Erfgoed

Er is in Nederland veel belangstelling voor het industrieel erfgoed. Met name doordat er veel Nederlandse bedrijven zijn verkocht en daardoor veel herkenbaarheid is verdwenen is er meer nationale aandacht ontstaan voor Nederlandse merknamen. Dat wordt nog versterkt door de Internationale interesse voor Dutch Design. Deze "brand-awareness" geeft je in het buitenland ook een lekker gevoel. Het koesteren van je merknaam en daaraan waarde toevoegen wordt bovendien ondersteund door een alom gewaardeerde ontwerptraditie.

Op landelijk niveau zijn er plannen voor een Dutch Designmuseum. Zoals gebruikelijk is er nog een discussie over de mogelijke vestigingsplaats. Veer suggereert dat Utrecht in combinatie met het Rietveld-Schröderhuis een interessante

Peter Veer

locatie zou kunnen zijn. Daarnaast zou er in Culemborg, als meubelstad, naar idee van de nieuwe burgemeester, plaats moeten zijn voor een meubelmuseum. Daarin kan het Gispen Museum in welke vorm dan ook een rol spelen.

Hoe staat het Gispen Museum er in 2016 voor?

In reactie op de vraag waar het Gispen Museum over acht jaar staat (honderd jarig bestaan van het bedrijf) zegt Veer dat het museum bij het bedrijf hoort. Het zou leuk zijn om dan een overzicht van honderd jaar Gispen te tonen.

Wie is Peter Veer ?

Geboortejaar:

1961

Studie:

Atheneum, sportacademie en alle denkbare marketing- en salestrainingen

Werkzaam bij Gispen sinds:

1999 bij het toenmalige moederbedrijf Scandinavisk Group A/S

Algemeen directeur sinds:

2001

Nevenfuncties:

geen door tijdgebrek

Managerswijsheid:

het zijn andere mensen die je doelstellingen realiseren

Hobby:

sport, lezen en gitaar spelen

Als je zou emigreren vertrek je naar:

Amerika vanwege mijn huwelijk met een Amerikaanse

Vrijwilligers

Over de inzet van de vrijwilligers is Veer trots en blij. Hij vindt het geweldig dat er veel talentvolle Oud-Gispenaren en andere betrokkenen zijn die zich gemotiveerd en met kennis van zaken inzetten. De werkgroep van de Stichting Gispen Collectie kan zich in de toekomst mogelijk nog beter professionaliseren door gebruik te maken van nieuwe "afzwaaiers". Na jaren bij Gispen gewerkt te hebben blijft het "wij-gevoel", ook als men gepensioneerd is of het bedrijf om andere redenen heeft verlaten. In dat opzicht lijkt het soms wel een familiebedrijf.

Nieuwjaarswens

Zijn wens aan de Stichting Gispen Collectie voor het nieuwe jaar is driedelig: uitbreiding van de collectie met kwalitatief mooie en zeldzame stukken. Het verder professionaliseren van de organisatie. Als laatste wenst Peter Veer het museum veel bezoekers toe, met name jongeren als toekomstige consumenten en ouderen als promotors van het merk Gispen.

Guus Larsen

Gispen trombonefauteuil

Een Gispen trombonefauteuil? Wat is dit voor een fauteuil en waar komt die vandaan? Wie heeft hem gemaakt? Dat waren de eerste vragen die bij me opkwamen bij het zien van de afbeelding van de trombonefauteuil die ik toegestuurd kreeg door een vriendin.

Kamagurka

Mijn eerste associatie met deze bijzondere fauteuil was een cartoon die werd gepubliceerd in het NRC toen Gispen in 2006 fuseerde met kantoorinrichter Lensvelt en daarmee een fabriek in China "erbij kreeg". Kamagurka tekende een achterpootloze stoel van Gispen die als trompet wordt bespeeld. Er zijn overeenkomsten met de gefotografeerde fauteuil, maar het is hem niet helemaal.

NRC 24-04-2006

de Staalstoelophoon

Via André Koch, Gispen-kenner en bestuurslid van de Stichting Gispen Collectie, kreeg ik te horen dat hij de fauteuil had gezien bij de opening van de tentoonstelling "Volmaakt verchroomd". Dit was een tentoonstelling over het stalen

buis meubilair van onder andere Paul Schuitema, die vorig jaar te zien was in het Gemeentemuseum Den Haag (over deze tentoonstelling schreven wij in Nieuwsbrief no. 9). Koch associeerde de fauteuil ook met een cartoon. Echter deze cartoon uit 1934 laat de achterpootloze stoel van Mies van der Rohe zien, maar wel met het juiste instrument, een trombone. Als titel kreeg de cartoon "De Staalstoelophoon".

R.K. Bouwblad, 1934, nr. 18, p. 288

Gispen en muziek

De maker van de trombonefauteuil is Dutch Originals, de producent die de Gispen-replica's op de markt brengt. Bert Sanderse van Dutch Originals / Gebroeders van der Stroom te Asperen bevestigde dat zij de fauteuil hebben gemaakt en vertelde dat zij dit hebben gedaan op verzoek van de heer prof. dr. Titus M. Eliëns, hoofd collecties van het Gemeentemuseum Den Haag. Titus Eliëns heeft "De Stoelstaalophoon" aan de Gebroeders van der Stroom laten zien en gevraagd of zij deze wilden namaken als publiciteitsstunt voor de tentoonstelling "Volmaakt verchroomd". Voor deze speciale trombonefauteuil is Gispen fauteuil no. 405 gebruikt, die in 1933 door W.H. Gispen werd ontworpen. Na de tentoonstelling is de fauteuil weer teruggekeerd naar Asperen. Mijn vriendin kreeg de afbeelding van de heer Ries Jansen, burgemeester van de gemeente Krimpen aan den IJssel. Ik was gelijk benieuwd waarom hij nu precies deze foto had gemaakt en

waarom hij kennelijk gefascineerd was door deze fauteuil. Tijdens een bezoek aan Gemeentemuseum Den Haag heeft de heer Jansen de schitterende muziek-instrumentencollectie, die een plaats heeft in de vaste opstelling van het museum, maar ook de tentoonstellingen die op dat moment te zien waren, bezocht. En daar werd de trombonefauteuil gefotografeerd en als curiositeit per e-mail doorgestuurd aan een aantal muziekvrienden, waaronder mijn vriendin. Ries Jansen heeft een muzikale achtergrond en is, voordat hij burgemeester werd, werkzaam geweest aan de Rotterdamse Muziekschool. Zijn interesse voor de Gispen trombonefauteuil komt dus niet zozeer voort uit een voorliefde voor Gispen, maar uit liefde voor de muziek!

Sylvia van Schaik

Conservator

Weetje

Wist u dat ... Jeroen Visser een documentaire heeft samengesteld over industrieel ontwerper Willem Hendrik Gispen en dat deze binnenkort op de televisie wordt uitgezonden?

Het is de eerste volwaardige documentaire over deze pionier van het industriële ontwerp in Nederland. De persoon Gispen wordt van alle kanten belicht en verschillende mensen uit het netwerk om Gispen komen aan het woord, zoals zijn weduwe, zijn kinderen, enkele specialisten en de firmanten verantwoordelijk voor de replica meubelen en lampen.

De documentaire wordt uitgezonden in het nieuwe seizoen van het Uur van de Wolf (NPS) op vrijdag 7 maart 2008. Deze datum is onder voorbehoud, raadpleeg voor alle zekerheid uw TV-gids (er kunnen altijd belangrijke actualiteiten 'tussen' komen). Via www.uitzendinggemist.nl kunt u natuurlijk de uitzending altijd nog achteraf bekijken.